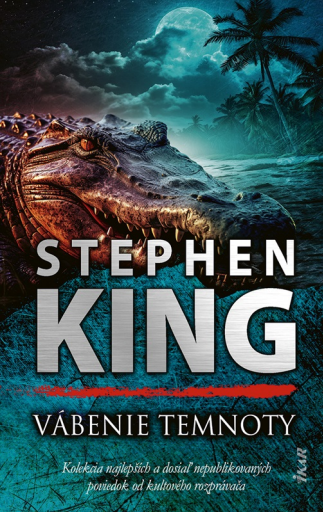

STEPHEN KING

VÁBENIE TEMNOTY

*Kolekcia najlepších a dosiaľ nepublikovaných
poviedok od kultového rozprávača*

IKAR

STEPHEN KING

VÁBENIE TEMNOTY

Preložila Marína Gálisová

Stephen King
YOU LIKE IT DARKER

Copyright © 2024 by Stephen King
Published by agreement with the author and the author's
agents, The Lotts Agency, Ltd.
Translation © 2025 by Marína Gálisová
Jacket design © 2025 by Emil Křížka
Slovak edition © 2025 by IKAR, a.s.

Z anglického originálu You Like It Darker
(Scribner, an imprint of Simon & Schuster, Inc.,
New York 2024) preložila Marína Gálisová.
Redigoval Jaroslav Hochel.
Korigovala Klaudia Podolcová.
Obálku navrhol Emil Křížka.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2025
ako svoju 2 470. publikáciu v elektronickej podobe.
Sadzba a zalomenie do strán ITEM, spol. s r. o., Bratislava.

IKAR, a.s.
Miletičova 23
821 09 Bratislava
www.ikar.sk | ikar@ikar.sk

ISBN 978-80-575-0133-6

*Venujem dvojčatám
Thomasovi a Edwardovi*

Dvaja talentovaní hajzli

1

Môj otec – môj slávny otec – zomrel v roku 2023 ako deväťdesiatročný. Dva roky pred smrťou dostal e-mail od publicistky na voľnej nohe, istej Ruth Crawfordovej. Žiadala ho o rozhovor. Prečítal som mu ho, tak ako som mu čítal všetku jeho osobnú aj obchodnú korešpondenciu, to už totiž prestal používať všetky svoje elektronické zariadenia – najskôr stolový počítač, potom notebook a napokon aj svoj milovaný mobil. Zrak mal až do samého konca v poriadku, ale hovoril, že z pozerania na displej iPhonu ho zakaždým rozbolí hlava. A na kare mi doktor Goodwin prezradil, že ocko mal možno niekoľko menších mozgových mŕtvíc, kým dostal tú najväčšiu.

Zhruba v období, keď sa vzdal mobilu – to mohlo byť päť-šesť rokov predtým, ako zomrel –, som sa rozhodol odísť do predčasného dôchodku: rezignoval som na pozíciu okresného školského inšpektora v okrese Castle a nastúpil som na plný úväzok k otcovi. Bolo tam čo robiť. Mal síce gazdinú, ale v noci a cez víkendy sa jej povinnosti prenášali na mňa. Ráno som mu pomáhal s obliekaním, večer s vyzliekaním. Väčšinou som aj varil a občas som poutieral, čo bolo treba, keď ocko uprostred noci nestihol včas dôjsť na záchod.

Mal aj chlapíka, ktorý mu pomáhal s opravami, ale Jimmymu Griggsovi už tiahlo na osemdesiatku, tak na mojich pleciach pristáli povinnosti, ku ktorým sa Jimmy nedostal – všetko od mulčovania ockových prevzácnych kvetinových záhonov až po krtkovanie upchatých odtokov. Presun do zariadenia pre seniorov sa nikdy nerozoberal, hoci Boh vie, že ocko by si ho mohol dovoliť; desiatka megabestsellerov, ktorú vydal za štyridsať rokov, ho nadosmrti parádne zabezpečila.

Posledná z jeho „púťavých klád“ (Donna Tarttová, *New York Times*) vyšla, keď mal ocko osemdesiatdva. Absolvoval obligátne rozhovory, zniesol obligátne fotografovanie a potom oznámil odchod na odpočinok. Tlač o tom informoval s gráciou, so svojím „charakteristickým humorom“ (Ron Charles, *Washington Post*). Mne povedal: „Mám tie sračky z krku, buď Bohu chvála.“ S výnimkou neformálneho rozhovoru, ktorý poskytol Ruth Crawfordovej, už nikdy nepovedal ani slovo do diktafónu. Neraz ho o to žiadali, zakaždým odmietol s tým, že už povedal všetko, čo povedať chcel, a aj zopár vecí, ktoré si mal asi radšej nechať pre seba.

„Keď dávaš rozhovory dosť dlho,“ povedal mi raz, „nakopia sa také, v ktorých sa ti pošmykne jazyk. A to sú presne tie citáty, ktoré sa zachovajú, a čím si starší, tým je to pravdepodobnejšie.“

Lenže jeho knihy sa ďalej predávali, takže jeho obchodné záležitosti pokračovali. Cez moje oči prešlo všetko: preberali sme obnovené zmluvy, výtvarné návrhy na obálky a občasný návrh na filmové či televízne práva, takže som poctivo prečítal každú žiadosť o rozhovor, odkedy ich už nemohol čítať osobne. Zakaždým povedal nie a to platilo aj pre žiadosť Ruth Crawfordovej.

„Pošli jej štandardnú reakciu, Mark – lichotí mi, že chce so mnou hovoriť, ale s vďakou odmietam.“ Predsa však zaváhal, lebo tentoraz to bolo trochu iné.

Crawfordová chcela napísať článok o mojom otcovi a jeho celoživotnom priateľovi Davidovi LaVerdierovi, prezývanom Butch, ktorý zomrel v roku 2019. Ocko a ja sme mu šli na pohreb na západné pobrežie, chartrovým letom. Ocko bol vždy opatrný na peniaze – nie skúpy, ale opatrný – a horibilná cena toho spiatočného letu veľa vypovedala o jeho citoch k mužovi, ktorého som, odkedy si pamätám, volal strýko Butch. Tie city vydržali, aj keď sa tí dvaja osobne nestretli najmenej desať rokov.

Ocka požiadali, aby na pohrebe predniesol reč. Nemyslel som si, že to urobí – odmietanie vystupovať na verejnosti sa uňho týkalo všetkého, nie iba rozhovorov pre médiá –, ale urobil to. Nie od rečníckeho pultu, zostal stáť, kde bol, opretý o paličku. Vždy bol dobrým rečníkom a to sa uňho nezmenilo ani vekom.

„Butch a ja sme pred druhou svetovou vojnou boli chalani, ktorí spolu chodili do jednotriedky. Vyrástli sme v meste s prašnou cestou bez semaforov, opravovali sme autá, dávali sme ich dokopy, najskôr sme športovali, potom sme tie športy trénovali. Ako muži sme sa zapájali do miestnej politiky a udržiavali sme mestskú skládku – z dnešného pohľadu by som to označil za veľmi podobnú robotu. Poľovali sme, rybárčili sme, v lete sme hasili požiare v tráve a v zime pluhovali cesty v meste od snehu. Aj sme pri tom vyvalili dosť poštových schránok. Poznal som ho, keď ešte nikto nepoznal jeho meno – ani moje –, teda nie v okruhu širšom ako tridsať kilometrov. Mal som ho v týchto posledných rokoch prísť pozrieť, ale zamestnávali ma moje záležitosti. A hovoril som si, že je čas. To si tuším hovoríme vždy. A potom už zrazu nie je. Butch bol výborný umelec, ale bol to aj dobrý človek. Myslím, že to je dôležitejšie. Možnože nie všetci tu si to myslia tiež, ale to je v poriadku, úplne v poriadku. Ide o to, že som ho vždy podržal a on vždy podržal mňa.“

Odmlčal sa, sklonil hlavu a zamyslel sa.

„V mojom malom meste v Maine sa o takých kamarátoch hovorí jedna vec: držia spolu.“

Áno, držali spolu a týkalo sa to aj ich tajomstiev.

Ruth Crawfordová mala solídne portfólio – to som si overil. Publikovala články, väčšinou profily osobností, v rôznych médiách, mnohých lokálnych alebo regionálnych (*Yankee, Downeast, New England Life*), ale aj v niekoľkých celonárodných: tam patril text o zaostalom meste Derry, ktorý jej vyšiel v *New Yorkeri*. V prípade Lairda Carmodyho a Dava LaVerdiera mala podľa mňa slušný základ na dobrý príbeh. Jej téza sa už letmo vynorila v článkoch o ockovi alebo o strýkovi Butchovi, ale teraz chcela ísť do hĺbky: dvaja muži z jedného malého mesta v Maine, ktorí sa preslávili v dvoch rozličných oblastiach kultúrneho života. A nielen to; obaja, Carmody aj LaVerdiere, dosiahli slávu po štyridsiatke, v čase, keď už väčšina mužov aj žien rezignuje na ambície svojej mladosti. Obaja sa, ako to raz povedal ocko, vyhrabali z diery a začali si ju zariaďovať. Ruth chcela zistiť, ako mohlo dôjsť k takej nepravdepodobnej zhode náhod... ak to teda bola zhoda náhod.

„Musí to mať nejaký dôvod?“ spýtal sa ocko, keď som dočítal list Ruth Crawfordovej. „To naznačuje? Asi nikdy nepočula o dvoch bratoch dvojčatách, ktorí vyhrali v ten istý deň každý vo svojom štáte veľké peniaze v lotérii.“

„Tak to možno nebola úplná náhoda,“ povedal som. „Ak si si teda tú historku teraz nevytiahol z brucha.“

Dal som mu čas, aby sa vyjadril, ale on mi venoval len úsmev, ktorý mohol znamenať čokoľvek. Alebo aj nič. Tak som pokračoval vo vyzvedaní.

„Akože, tie dvojčatá mohli vyrásť v dome, kde sa vo veľkom pestoval hazard. A to by potom asi bola menšia náhoda, nemyslíš? Navyše, čo tie ostatné lósy, ktoré si kúpili a ktoré nevyhrali?“

„Neviem, kde je pointa, Mark,“ povedal ocko. Stále s tým miernym úsmevom. „Má to vôbec nejakú?“

„Len že rozumiem záujmu tej ženy o preskúmanie faktu, že ty a Dave obaja pochádzate z Arcizapadákova a obaja ste tvorivo rozkvitli až v strednom veku.“ Zdvihol som ruky a naznačil som nimi zarámovaný titulok. „Žeby to bol... osud?“

Ocko sa nad tým zamyslel, jednou rukou zaškrabotal v bielom strnisku na líci, rozrytom hlbokými vráskami. Už som si myslel, že si to rozmyslí a povie áno. Potom zavrtel hlavou. „Len jej napíš taký ten milý list, ako to už vieš, kde jej vysvetlíš, že rozhovor nebude, a zaželať jej všetko dobré pri budúcich aktivitách.“

Tak som to teda urobil, hoci niečo na výraze ockovej tváre v tej chvíli ma zaujalo. Bol to výraz človeka, ktorý by bol mohol povedať dosť veľa k téme, ako on a jeho kamarát Butch dosiahli slávu a bohatstvo... ale vybral si mlčanie. Vybral si, že bude držať s ním.

Ruth Crawfordovú možno ockovo odmietnutie rozhovoru sklamarlo, ale svojho projektu sa nevzdala. A nevzdala sa, ani keď som jej žiadosť o rozhovor odmietol aj ja so slovami, že môj otec by nechcel, aby som sa s ňou bavil potom, čo on povedal nie, a navyše ja viem len toľko, že môj otec mal príbehy vždy rád. Veľa čítal, nikam nevyšiel bez paperbacku v zadnom vrecku nohavíc. Večer pred spaním mi rozprával úžasné rozprávky a občas si ich zaznamenával do zápisníkov so špirálovou väzbou. A strýko Butch? Ten mi v izbe vymaľoval celú stenu – boli na nej chlapci, ako sa hrajú s loptou, chlapci, ako chytajú svätajánske mušky, chlapci s udicami. Ruth si ju chcela pozrieť, samozrejme, ale stenu sme dávno premaľovali, keď som z takých detských vecí vyrástol. Keď najskôr ocko a potom strýko Butch odštartovali raketovú kariéru, bol som na Mainskej univerzite a robil som si doktorát z pedagogiky. Lebo, ako vraví starý fór, tí, ktorí nevedia niečo robiť, to učia, a tí,

ktorí nevedia učiť, učia učiteľov. Úspech môjho otca a jeho najlepšieho priateľa, napísal som jej, ma prekvapil rovnako ako všetkých obyvateľov mesta. Existuje ešte jeden starý fór o tom, že doma nie je nikto prorokom.

To všetko som vložil do listu pani Crawfordovej, lebo ma hrýzlo svedomie – trošku –, že jej odmietam poskytnúť rozhovor. V liste som sa rozpísal, že tí dvaja určite mali svoje sny, to má väčšina ľudí, a ako väčšina ľudí si tieto sny nechávali pre seba. Kedysi som ockove rozprávky a Butchove veselé maľby pokladal skôr za koníčky, tak ako stružlikanie z dreva alebo brnkanie na gitare, ale potom prišli peniaze. To som napísal na stroji a post skriptum som dodal ručne: *Ja im to prajem!*

V okrese Castle je dvadsaťsedem miest. Najväčšie z nich je Castle Rock, druhé najväčšie je Gates Falls. Harlow, kde som vyrástol ako syn Lairda a Sheily Carmodyovcov, nie je ani len v prvej desiatke. Od môjho detstva sa však značne rozrástlo a môj ocko – ktorý takisto prežil v Harlowe celý život – niekedy utrúsil, že ho sotva spoznáva. On chodil do jednotriedky, ja do štvortriedky (v každej triede boli dva ročníky); teraz má škola osem tried a geotermálne vykurovanie aj klimatizáciu.

Keď bol ocko malý, všetky cesty v meste boli nedláždené, s výnimkou cesty číslo 9 zvanej aj Portland Road. Keď som sa narodil ja, boli už vydláždené všetky okrem Deep Cut a Methodist Road, tie zostali prašné. Dnes je dlažba všade. V šesťdesiatych rokoch sme tu mali iba jeden obchod, u Brownieho, kde sedávali starí páni okolo skutočného suda s nakladanými uhorkami. Teraz sú tu dva či tri a máme aj akési centrum (ak sa to tak dá nazvať) na Quaker Hill Road. Máme aj pizzeriu, dva salóny krásy a – ťažko tomu uveriť, ale je to tak – nechtový salón, ktorému sa podľa všetkého stále celkom darí. Strednú školu nemáme, to sa nezmenilo. Decká

z Harlowu majú na výber z troch možností: stredná v Castle Rocku, stredná v Gates Falls alebo stredná v Mountain View, ktorú väčšina pozná ako Pánbožkársku akadémiu. Sme tu všetci banda vidiečanov: vozíme sa na pikapoch, počúvame country, do kávy si lejeme brandy, volíme republikánov, trčí nám slama z topánok. Nespája sa s nami skrátka nič mimoriadne, okrem tých dvoch mužov, ktorí odtiaľto vzišli: môjho ocka a jeho priateľa Butcha LaVerdiera. Dvaja talentovaní hajzli, ako to vyjadril ocko počas krátkeho rozhovoru, ktorý viedol ponad plot s Ruth Crawfordovou.

Tvoji rodičia tu prežili celý život? spýtal by sa možno niekto z mesta. *Aj ty si tu strávil celý život? Čo vám všetkým šibe?* Kdeže.

Robert Frost raz povedal, že domov je také miesto, že keď tam človek príde, musia ho prijať. Zároveň je to miesto, kde človek začína, a ak patrí k tým šťastnejším, aj tam skončí. Butch zomrel v Seattli, v cudzom svete. Jemu to možno vyhovovalo, ale nemôžem si neklásť otázku, či by na konci náhodou nebol radšej videl úzku prašnú cestu a porast pri jazere, známy pod menom Tridsaťmíľový les.

Hoci väčšina rešerských aktivít Ruth Crawfordovej – jej *pátranie* – sa zameriavala na Harlow, kde muži, o ktorých písala, vyrástli, nie sú tu žiadne motely, dokonca ani penzión nie, takže jej operačnou základňou sa stal motel Gateway v Castle Rocku. Zato tu je domov pre seniorov a v ňom sa Ruth zhovárala s chlapíkom menom Alden Toothaker, ktorý chodil do školy s mojím ockom a jeho kamošom. Práve Alden jej povedal, ako prišiel Dave k prezývke. Vždy so sebou nosil tubu pomády Lucky Tiger Butch Wax a často ju používal, aby mu vlasy ostrihané na ježka stáli pekne v pozore. A vlasy (to málo, čo mu z nich zostalo) v podobe ježka nosil po celý život. Stala sa z toho jeho osobná značka. Ale o tom, či nosil tubu s touto pomádou vo vrecku, aj keď sa stal slávnym, viem rovnako

veľa ako vy. Nevieť, či Lucky Tiger Butch Wax ešte vôbec vyrábajú.

„Skamarátili sa ešte na základke,“ povedal jej Alden. „Chápete, dvaja chalani, ktorí radi rybárčili alebo poľovali so svojimi otcami. V detstve makali rukami a nič iné ani neočakávali. Možno tu nájdete mojich rovesníkov, ktorí vám budú nahovárať, že z tých chlapcov malo od začiatku byť niečo viac, ale odo mňa nič také počuť nebudete. Boli to úplne obyčajní chalani a potom odrazu neboli.“

Laird a Butch chodili na strednú v Gates Falls. Zaradili ich do toho, čo vtedy všetci volali „všeobecný smer“, určený pre decká, ktoré neplánovali študovať na vysokej. Niežeby bol o nich niekto povedal, že im to nepáli, dali ich tam skrátka automaticky. Mali predmety, ktoré sa volali základy matematiky a obchodná angličtina, kde sa v učebnici na niekoľkých stranách vysvetľovalo, ako správne poskladať obchodný list – aj s obrázkami. Veľa času strávili v tesárskej dielni a v autodielni. Obaja hrali americký futbal a basketbal, ale môj ocko presedel väčšinu zápasov na lavičke. Obaja skončili s dvojgólovým priemerom a zo školy vyšli 8. júna 1951.

Dave LaVerdiere nastúpil do roboty k svojmu otcovi inštalatérovi. Laird Carmody a jeho otec opravovali autá na rodinnej farme a predávali ich autobazáru Peewee's Car Mart v Gates Falls. Okrem toho mali na Portland Road predajný stánok so zeleninou, ktorý slušne vynášal.

Strýko Butch nevychádzal najlepšie so svojím otcom a Dave sa napokon osamostatnil, opravoval odtoky, kládol potrubie a občas kopal studne v Gates Falls aj v Castle Rocku. (Jeho otec mal pod palcom všetky zákazky v Harlowe a nemienil sa so synom deliť.) V roku 1954 dvaja kamaráti založili firmu Špedícia L&D, čo väčšinou znamenalo odvoz rárohov iných ľudí na skládku. V roku 1955 tú skládku kúpili a mesto bolo rado, že sa jej zbavilo. Vyčistili

ju, založili kontrolované požiare aj primitívny recyklačný program a udržiavali ju bez škodcov. Mesto im pravidelne platilo sumičku, ktorou si fajn prilepšovali k stálym platom. Viac hotovosti vynášal kovošrot, najmä medené drôty. Ľudia v meste ich volali Smetiarske dvojčatá, ale Ruth Crawfordová sa od Aldena Toothakera (a ďalších starcov s neporušenou pamäťou) dozvedela, že to bolo nevinné podpichovanie a presne tak sa aj bralo.

Skládka mohla mať nejaké dva hektáre a bola ohradená vysokým latkovým plotom. Dave naň maľoval scény z mestského života, ktoré sa každým rokom rozrastali. Hoci ten plot už dávno neexistuje (a skládka bola zasypaná), fotografie zostali. Tie scény pripomínajú ľuďom Davove neskoršie diela. Boli tam zošívacie turnaje, ktoré sa prelínali s bejzbalovými zápasmi, bejzbalové zápasy, ktoré sa prelínali s karikatúrami Harlowčanov, scény jarnej výsadby a jesennej žatvy. Bol tam zastúpený každý aspekt života v malom meste, ale strýko Butch pridal aj Ježiša a jeho apoštolov (posledný v rade bol Judáš so samoľúbym úškrnom). Na nijakej z týchto scén nebolo nič naozaj pozoruhodné, ale boli živé a dobroprajné. Dalo by sa povedať, že to boli *predzvesti*.

Krátko potom, čo strýko Butch zomrel, sa obraz Elvise Presleyho a Marilyn Monroe kráčajúcich ruka v ruke po areáli malomestského jarmoku vysypanom pilinami predal za tri milióny dolárov. Bol asi tak tisíckrát lepší ako skládkové scény strýka Butcha, ale bol by medzi ne zapadol: rovnaký zmysel pre absurdný humor s podtónom zúfalstva a – možno – pohŕdania. Davove skládkové scény boli púčikom, *Elvis & Marilyn* kvetinou.

Strýko Butch sa nikdy neoženil, ale ocko áno. Na strednej chodil s istou Sheilou Wiseovou, ktorá potom študovala na Vermontskej štátnej pedagogickej fakulte. Keď sa vrátila a učila na základke v Harlowe piatakov a šiestakov, môj

otec sa zaradoval, že je stále slobodná. Dvoril jej a získal ju. Zobrali sa v auguste 1957. Dave LaVerdiere mu bol za svedka. Ja som sa narodil o rok a z ockovho najlepšieho kamoša sa stal strýko Butch.

Čítal som recenziu ockovej prvej knihy *Hromy-blesky* a písalo sa v nej toto: „Na prvej stovke strán napínaveho kľbka rozprávania pána Carmodyho sa toho veľa neudeje, ale čitateľa to aj tak ťahá ďalej, pretože znejú husle.“

Považoval som to za vynachádzavý zvrat. Ruth Crawfordovej veľa tých huslí nezaznelo; od Aldena a ďalších ľudí z mesta získala obraz dvoch mužov, slušných, priamych a, dalo by sa povedať, stopercentne poctivých. Boli to vidiečania a žili vidiecky život. Jeden bol ženatý a druhý bol to, čo sa v tých časoch nazývalo „zarytý starý mládenec“, ale bez stopy škandálu v osobnom živote.

Davova mladšia sestra Vicky súhlas na rozhovor dala. Povedala Ruth Crawfordovej, že Dave občas chodieval „do mesta“, čo znamenalo Lewiston, navštíviť pivárne a tančiarne na dolnom konci Lisbon Street. „Dával si do nosa v Holly“, povedala a myslela Holiday Lounge (dávno neexistujúci podnik). „Chodieval tam, najmä ak vystupovala Little Jonna Jaye. Ach, ten bol do nej taký zamilovaný! Nikdy ju nedoviedol domov – také šťastie nemal! –, ale nechodieval domov vždy sám, veru nie.“

Vicky sa na tomto mieste odmlčala, povedala mi neskôr Ruth, a potom doložila: „Viem, čo si asi myslíte, pani Crawfordová, to si dnes myslí skoro každý, keď nejaký muž strávi život bez dlhodobej partnerky, ale nie je to tak. Z môjho brata sa síce stal slávny umelec, ale môžem vám odprisahať, že nebol gej.“

Tí dvaja boli obľúbení, všetci to o nich hovorili. A dobrí susedia. Keď dostal Philly Loubird infarkt a mal seno z lúky len

napoly pozvávané a chýlilo sa k búrkam, ocko ho odviezol do nemocnice v Castle Rocku a Butch zatiaľ pozháňal zo pár svojich kamošov smetiarov a spoločne to dokončili, kým z oblohy spadli prvé kvapky. Spolu s miestnymi dobrovoľnými hasičmi čelili požiarom v tráve a občasnému požiaru v dome. Ocko chodieval spolu s mojou mamou vyberať do kasičky príspevky na to, čo sa volalo Fond pre chudobných, ak nemal priveľa rozrobených áut alebo priveľa roboty na skládke. Trénovali mládežnícke tímy. Bok po boku spolu opekali bravčovinu na jarnej grilovačke u dobrovoľných hasičov a potom zase kuracinu na grilovačke, ktorá sa konala na konci leta.

Bežní vidiečania a ich vidiecky život.

Bez huslí. Až kým nespustil naraz celý orchester.

O tomto som vedel dosť. Ešte viac som sa dozvedel od samotnej Ruth Crawfordovej v kaviarni Korner Koffee Kup naproti motelu Gateway a o blok ďalej od pošty. Tam chodila ockovi pošta a zvyčajne jej vôbec nebolo málo. Vybral som ju a vždy som sa vzápätí zastavil v Koffee Kupe. Káva je tam pomerne dobrá, nič extra, ale čučoriedkové mafiny? Lepší ste v živote nejedli.

Prehrabával som sa v pošte, oddeľoval som zrno od pliev, keď ma niekto oslovil: „Smiem si prisadnúť?“

Bola to Ruth Crawfordová, v bielych nohaviciach, ružovom tope a rovnako ružovom rúšku vyzerala štíhla a upravená – bol druhý rok covidu. Nečakala na odpoveď, rovno sa zasunula na druhú lavicu v boxe, čo ma rozosmialo. „Vy ste riadne neodbytná, čo?“

„Ostýchavosťou ešte žiadne pekné dievča nezískalo Nobelovu cenu,“ povedala a zložila si rúško. „Aká je tu káva?“

„Nie zlá. Ako určite viete, lebo bývate presne naproti. Mafiny sú lepšie. No rozhovor aj tak nebude. Pardon, pani Crawfordová, nepomôžem si.“

„Beriem, žiadny rozhovor. Čokoľvek povieme, je stopercentne mimo záznamu, okej?“

„Čiže to nemôžete použiť.“

„Presne tak.“

Prišla čašníčka – Suzie McDonaldová. Opýtal som sa jej, či stále chodí do večernej školy. Za rúskom sa usmiala a povedala, že áno. Ruth a ja sme si objednali kávu a mafiny.

„Vy fakt poznáte v týchto troch mestách každého?“ spýtala sa Ruth, keď Suzie odišla.

„Každého nie. Kedysi som poznal viac ľudí a ešte viac vtedy, keď som bol školským inšpektorom. Stále sme mimo záznamu, je tak?“

„Samozrejme.“

„Suzie porodila v sedemnástich dieťa a rodičia ju vyhodili z domu. Svätuškári z Cirkvi Krista Spasiteľa. Nasťahovala sa k tete, ktorá býva v Gatese. Odvtedy si dokončila strednú školu a teraz chodí do večernej školy na okrese, organizuje to Batesova vysoká škola. Chce sa stať veterinárkou. Myslím, že to dokáže, a jej dcérke sa dobre darí. A čo vy? Baví vás to? Dozvedáte sa toho dosť o ockovi a strýkovi Butchovi?“

Usmiala sa. „Dozvedela som sa, že váš otec bol riadny pirát ciest, kým sa oženil s vašou mamou – ozaj, úprimnú sústrasť.“

„Vďaka.“ Hoci v tom lete roku 2021 bola moja mama nebohá už päť rokov.

„Váš otec havaroval s dodgeom jedného starého farmára a na rok prišiel o vodičák, to ste vedeli?“

Nevedel som to a aj som jej to povedal.

„Zistila som, že Dave LaVerdiere obľuboval bary v Lewistone a bol zamilovaný do nejakej miestnej speváčky, ktorá vystupovala pod umeleckým menom Little Jonna Jaye. Zistila som, že po Watergate vystúpil z Republikánskej strany, ale váš otec to nikdy neurobil.“

„Kdeže, ocko bude voliť republikánov, až kým nezmrie. Ale...“ Nahol som sa dopredu. „Stále nič nenahrávate?“

„Isteže nie!“ Usmiala sa, ale oči jej svietili od zvedavosti.

Stíšil som hlas takmer do šepotu. „Druhý raz už nehlasoval za Trumpa. Neprinútil sa voliť Bidena, ale starého Donalda mal plné zuby. Očakávam, že si to vezmete do hrobu.“

„Prisahám. Ja som zase zistila, že Dave vyhrával každoročnú súťaž v jedení koláča od roku 1960 až do roku 1966, keď prestal súťažiť. Dozvedela som sa, že váš otec hrával na Festivale starých čias zločinca, ktorého za trest potápali na stoličke do vody. Až do roku 1972. Videla som zábavné fotky, na ktorých je v staromódnych pánskych plavkách a v pinči – predpokladám, že nepremokavom.“

„Strašne som sa zaňho hanbil,“ priznal som. „V škole sa mi preto vysmievali.“

„Dozvedela som sa, že keď Dave odišiel na západ, pobalil si všetko, čo chcel vziať so sebou, do sedadlových brašien svojho harley-davidsona a vyrazil. Vaši rodičia predali všetko ostatné, čo mu patrilo, v garážovom výpredaji a peniaze mu poslali. A váš otec takto predal aj jeho dom.“

„So slušným ziskom,“ povedal som. „A to bolo fajn. To už strýko Butch naplno maľoval a žil z tých peňazí, kým nezačal svoje obrazy predávať.“

„A vtedy už váš otec naplno písal.“

„Áno, ale stále spravoval tú skládku. Až začiatkom deväťdesiatych ju predal naspäť mestu. A mesto ju používa na stavebný odpad.“

„Kúpil aj Peewee's Car Mart a potom ho predal. Zisk venoval mestu.“

„Vážne? To mi nikdy nepovedal.“ No bol som si istý, že mama o tom vedela.

„Urobil to, a vlastne prečo nie? Peniaze nepotreboval, však? Vtedy sa už živil písaním a všetky tie veci pre mesto boli len koníčkom.“

„Dobré dielo nie je nikdy len koníčkom,“ povedal som.

„To vás naučil otec?“

„Nie, mama.“

„A čo si vaša mama myslela o náhlom šťastnom zvrate vo vašich životoch? Nehovoriac už o rovnakom zvrate v živote strýka Butcha?“

Zvážil som tú otázku, kým nám Suzie naservírovala mafiny a kávu. Potom som odpovedal: „O tom naozaj nechcem hovoriť, pani Crawfordová.“

„Volajte ma Ruth.“

„Okej, Ruth... ale aj tak o tom nechcem hovoriť.“

Natrela si mafin maslom. Pozorovala ma pri tom s akým-si bystrookým zmätkom – inak to neviem nazvať – a mne z toho bolo nepríjemne.

„Na základe toho, čo viem, môžem napísať dobrý článok a predať ho časopisu *Yankee*,“ povedala. „Desaťtisíc slov, plný miestneho koloritu a zábavných historiek. Mainské reálie, chápete, ľudia to majú radi, dialekt ako zo starého filmu. Mám fotky scén, ktoré namaľoval Dave LaVerdiere na plot. Mám fotky vášho otca – slávneho spisovateľa – v pánskych plavkách z dvadsiatych rokov, ako ho miestni ponárajú do nádrže s vodou.“

„Za dva doláre, vyberané pre miestne charitatívne spolky. Keď ho ponorili, ľudia vždy jasali ako zmyslov zbavení.“

„Mám fotky, ako obaja servírujú kuracinu turistom a letným hosťom, majú na sebe zástery a kuchárske čapice s nápisom **SMIETE POBOZKAŤ KUCHÁRA**.“

„Veľa žien ich aj pobozkalo.“

„Mám rybárske historky, poľovnícke historky, dobré skutky – napríklad zber sena na lúke muža, ktorý dostal infarkt. Mám príbeh o tom, ako Laird šlohol auto farmárovi a stratil vodičák. To všetko mám a zároveň nemám nič. Teda nič, čo by bolo skutočne podstatné. Ľudia o nich inak radi rozprávajú príbehy: Poznal som Lairda Carmodyho,

keď ešte... Poznal som Butchieho LaVerdiera, keď ešte... Ale nič z toho nevysvetľuje, čo sa z nich dvoch stalo. Chápete, na čo narážam?“

Prikývol som, že chápem.

„Lenže vy, Mark, o tom určite aspoň niečo viete. Boháča, čo sa to stalo? Neprezradíte mi to?“

„Neviem o ničom,“ odpovedal som. Klamal som jej a myslím, že to vedela.

Pamätám si telefonát z jesene roku 1978, keď vychovávateľka z internátu (vtedy také funkcie ešte existovali) celá zadychčaná vydupotala hore schodmi na tretie poschodie Robertsovho pavilónu a oznámila mi, že na linke je moja mama a je rozrušená. Zbehol som do malého bytu pani Hathawayovej, plný strachu, čo sa dozviem.

„Mami? Všetko v poriadku?“

„Áno. Nie. Neviem. Tvojmu otcovi sa niečo stalo, kým boli na poľovačke v Tridsaťmíľovom lese.“ Potom, akoby si na to až v tom okamihu spomenula: „Aj Butchovi.“

Žalúdok mi klesol do nohavíc a semenníky sa mu zdvihli v ústrety. „Mali nehodu? Sú zranení? Je niekto...“ Nevládal som to dokončiť, ako keby otázka, či je niekto mŕtvy, mohla niekoho zabiť.

„Sú v poriadku. Fyzicky im nič nie je. Ale niečo sa stalo. Tvoj otec vyzerá, ako keby videl ducha. A Butch... ten tiež. Povedali mi, že zabľúdili, ale to sú somariny. Tí dvaja poznajú Tridsaťmíľový les ako vlastnú dlaň. Príd' domov, Mark, prosím ťa. Nemusíš hneď, stačí tento víkend. Možno to z neho nejako vytiahneš.“

No keď som sa otca pýtal, tvrdohlavo opakoval, že len zabľúdili a napokon našli riečku Jilasi (amerikanizovaná a z vulgarizovaná verzia pozdravu, ktorý používa kmeň Mikmakov) a vyšli z lesa vzadu za harlowským cintorínom živí a zdraví.

Neveril som tej povedačke o nič viac ako mama. Vrátil som sa do školy a tesne pred vianočnými prázdninami mi v mysli skrsla strašná myšlienka: že niekto z nich zasiahol iného poľovníka – čo sa počas poľovnej sezóny stávalo niekoľkokrát do roka –, zabil ho a pochovali ho tam v lese.

Na Štedrý večer si mama šla ľahnúť a ja som konečne pozbieral odvalu, aby som sa otca spýtal, či to nebolo tak. Sedeli sme v obývačke a pozerali sme na vianočný stromček. Ocko sa mykol – a potom sa rozosmial. „Preboha, kdeže! Keby sa stalo niečo také, boli by sme to ohlásili a prijali trest. Len sme sa stratili. Stáva sa to aj tým najlepším, chlapče.“

Zišlo mi na um, čo povedala mama, a takmer som odvrkol: Somariny.

Môj otec mal zmysel pre suchý humor a nikdy to nebolo vidieť lepšie, ako keď dorazil z New Yorku jeho účtovník – to bolo zhruba v čase, keď vyšiel ockov posledný román – a povedal ockovi, že jeho majetok má v čistom hodnotu niečo vyše desať miliónov dolárov. Nie liga J. K. Rowlingovej (ba ani len Jamesa Pattersona), ale teda dosť. Ocko sa nad tým zamyslel a potom povedal: „No, knihy ti tuším vedia zabezpečiť o dosť viac ako dekoráciu v knižnici.“

Účtovník sa zatváril nechápavo, ale ja som pochopil nárážku a zasmial som sa.

„Nenechám ťa bez groša, Markey,“ dodal ocko.

Asi uvidel, ako som sa zmraštil, alebo si možno len domyslel, čo z jeho slov vyplýva. Nahol sa ku mne a potľapkal ma po ruke, ako to robieval, keď som bol malý a niečo ma trápilo.

Už som nebol malý, ale bol som sám. V roku 1988 som sa oženil so Susan Wigginsovou, právničkou z úradu okresného štátneho zástupcu. Povedala, že chce mať deti, ale stále to odkladala. Krátko pred dvanástym výročím svadby